

Zagreb, 26. rujna 2018. god.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO)

Ministrica, Prof. Dr.Sc. Blaženka Divjak

Donje Svetice 38

10000 Zagreb

Predmet: Otvorenost znanosti u Hrvatskoj Povjerenstva za znanstveno-izdavačku djelatnost MZO-a

U tranziciji, Hrvatska metalurgija, kao temeljna industrijska grana svake države, doživjela je totalnu propast, a povukla i druge industrije počevši od strojogradnje itd., a sada i brodogradnju. Nestalo je 3.000.000 t/god metalurških proizvoda, preko 20 000 zaposlenih od kojih i blizu 1 000 metalurške struke. Zatvoren je i Institut za metalurgiju, Centar metalurških istraživanja u Hrvatskoj sa preko 180 istraživača, a za prikaz njihovih postignuća upravo je utemeljen časopis Metalurgija 1962. god.

Hrvatsko metalurško društvo (HMD) i kao izdavač časopisa Metalurgija, također je bio pred uništenjem. Od 1 800 članova ostalo je 20-ak, a broj članaka u časopisu pao je na nekoliko domaćih autora. Slična situacija je bila i na Metalurškom fakultetu (MF Sisak) gdje sam bio ratni dekan 1990. – 1997. god. Mada u domovinskom ratu MF je bio udaljen od crte bojišnice svega 2 km, neovisno od svakodnevnog bombardiranja, jedino na MF-u se odvijala redovita nastava, a čak nije bilo ni ranjenih. Broj studenata se jako smanjio.

Bilo više posjeta dijaspore, te česti natpisi u tiskovinama npr. citat: “neuništivost Hrvatske inteligencije” itd. itd.

Sveta Barbara mučenica, zaštitnica rudara i metalurga sačuvala nas u domovinskom ratu, a spasila nas i u miru. Naime, čuda se događaju.

U vrlo kratko vrijeme, HMD-e je uspio povećati broj članova na preko 1 000, od kojih čak 868 iz raznih Sveučilišta i ustanova EU-a. U su-organizaciji sa preko 80 svjetskih znanstvenih institucija održavaju se u Hrvatskoj simpoziji “Materijali i metalurgija”, sa preko 650 održanih referata. Časopis Metalurgija je postao prestižan, indeksiran u više od 30-ak baze podataka, bio rangiran visokih Q2 u najjačim svjetskim bazama WOS-u i SCOPUSU, te objavljeno i preko 200 članaka godišnje, cca 95 % inozemnih autora. Čak izrazito moćne u metalurgiji države EU (npr. Češka, Poljska, Slovačka itd.) nemaju časopis te razine.

Nažalost, ovi uspjesi u Hrvatskoj, donijeli su nam umjesto pohvala i priznanja, velike probleme.

Nekoliko utjecajnih Hrvatskih intelektualaca, a od kojih su njihove Udruge i časopisi nestali sa Hrvatske scene, učestalo, počeli su na raznim sastancima, tiskovinama itd. napadati časopis Metalurgija o objavljivanju radova inozemnih autora, a sve na trošak Hrvatskih poreznih obveznika. Pri tome su namjerno zaboravili, a znali su, po kriterijima MZO-o (“Pravilnik o izboru u znanstvena zvanja”) i Hrvatski autori trebaju objavljivati u inozemstvu, a to je daleko veći broj od objavljivanja u Metalurgiji, ili čak u svim Hrvatskim časopisima.

Po prvi put, (poslije imenovanja Prof. Dr. Sc. Siniše Zrnišćaka predsjednikom Povjerenstva za znanstveno-izdavačku djelatnost umjesto Akad. Silobrčića) u povijesti Javnih poziva MZO-a o financijskoj potpori za časopise, 2016. god., dodan je za ispunjenost nužnih uvjeta (citat): “Je li udio znanstvenih članaka u kojima je barem jedan autor s adresom u Republici Hrvatskoj u odnosu na ukupan broj znanstvenih članaka u tri posljednje godišta časopisa najmanje 15 %” (završen citat).

Ovaj stavak prozvan je “Lex Metalurgija”. Na portalu znanstvenih časopisa HRČKU, ima 476, dodatno izvan HRČKA stotine ostalih časopisa, a “Lex Metalurgija” donešen je samo za časopis Metalurgiju, budući je jedan od najatraktivnijih Hrvatskih časopisa za objavljivanje inozemnih autora.

Poslije propasti metalurgije i u gospodarskoj i istraživačkoj oblasti, danas ima u Hrvatskoj samo brojem 14 i slovima četrnaest aktivnih istraživača, te ispunjavanja 15 % Hrvatskih autora je praktički nemoguće. 14 istraživača je i na omanjem Zavodu na Fakultetima koji imaju i preko 100 istraživača i 15 % za njih je malenkost.

Možebitno, mnogi Hrvatski časopisi koje plaćaju Hrvatski porezni obveznici bi imali daleko veće probleme od Metalurgije, ali da je uvedena nužnost objavljivanja 15 % stranih autora.

Dodatkom stavka 15 % u Javni poziv Povjerenstva (“Lex Metalurgija”) u 2016. god., odmah su ustrojene konzultacije sa profesionalcima raznih oblasti. Ni u jednoj državi u svijetu, a gdje se objavljuje do 500 000 časopisa nije pronađen ovakav stavak. Pravnici su ustanovili (a S. Zrnišćak je upravo pravnik) da je to protuustavno, posebice retroaktivno tri godine, u suprotnosti sa otvorenom znanosti u svijetu, u suprotnostima Propisa EU-a o slobodnoj konkurenciji, koja je izuzetno važna, suprotno izboru kakvoće itd. čak i nacionalistički obojeno, podsjeća na G. Orwella.

Na temelju ovih mišljenja, neovisno što u objavljenom Javnom pozivu časopis Metalurgija ne ispunjava nužnost uvjeta, prosljeđen je materijal u MZOŠ (tada naziv).

Jednako tako, upućen je dopis ministru MZOŠ-a, gospodinu P. Šustaru, dana 10. rujna 2016. god.,: Predmet “Kriteriji za financijsku potporu znanstvenim časopisima i časopisima za popularizaciju znanosti – zamolba za očevid – Pravitak I.

Gospodin ministar Šuster, razumljivo i normalno, donio je mudru i inteligentnu odluku:

MZOŠ-u ne treba za ovakav minorni, tragikomični slučaj, prozivanje na Ustavnom sudu, EU komisijama, društvenim mrežama itd. i naložio Povjerenstvu za znanstveno-izdavačku djelatnost o **NE PRIMJENI STAVKA ZA 15 %**.

I zaista, časopis Metalurgija za 2016. god. dobio financijsku potporu kao i drugi časopisi. Što više, ova odluka ministra P. Šustara se poštivala i dalje, tako da u Javnom pozivu Povjerenstva za financijsku potporu za 2017. god. nije ugrađen stavak za 15 %, “Lex Metalurgija”.

Neočekivano, u Javnom pozivu Povjerenstva za znanstveno-izdavačku djelatnost za financijsku potporu časopisima u 2018. god., iznovice po drugi put u povijesti Javnih poziva, dodan je stavak o nužnosti ispunjavanja 15 %.

Zašto iznovice u 2018. god.?

Naime, 14. veljače 2018. god. ministrica B. Divjak donijela je ODLUKU o imenovanju članova Povjerenstva za znanstveno-izdavačku djelatnost, po kojoj su razriješeni stari, imenovani novi članovi, a samo je kao predsjednik ostao i dalje S. Zrnišćak. Došli su i novi službenici u Upravi za znanost i tehnologiju.

Očito, u 2018. god., ispunjeni su idealni uvjeti za “Lex Metalurgija”.

Po objavljivanju Javnog poziva za 2018. god., čelništvo HMD-a i časopisa, neovisno što je bio uvjet 15 %, kao i 2016. god. realiziran je prijavak na Javni poziv dana 16. travnja, računajući na isti postupak, kao u vrijeme ministra P. Šustara.

Dana 30. kolovoza 2018. god. na mrežnim stranicama MZO-a objavljeni su rezultati Javnog poziva za financijsku potporu časopisima za 2018. god. Između 189 časopisa na Listi nije bilo časopisa Metalurgija.

Časopis Metalurgija je u to vrijeme imao po SCOPUSU visoku kakvoću Q2 i bio najbolji od svih tehničkih časopisa u Hrvatskoj (ostali Q3, Q4).

Odmah, drugi dan po objavljivanju rezultata Javnog poziva MZO-a tj. već 01. rujna 2018. god. upućen je dopis Povjerenstvu "Zamolba za dostavu obrazloženja / razloga glede nedobijanja financijske potpore za časopis Metalurgija u 2018. god." – u Privitu II

Budući nije došao odgovor od MZO-a, dana 12.09.2018. god. iznovice je poslana zamolba / dopis MZO-u – Privitak III

Ministar H. Kraljević je još 2000 god. (sjedište bilo u Strossmayer trgu 4), donio uredbu (bila i na oglasnoj ploči), Ministarstvo tijekom sedam dana treba dati povratno odgovor na bilo čije traženje.

Nažalost, 2018. god., ni poslije mjesec dana nema odgovora, što je primitivizam, bahatost i ponižavanje na svoj način.

Na temelju ovih čimbenika, Tijela HMD-a i časopisa Metalurgija su donijeli **Odluku obratiti se prvo Hrvatskoj javnosti i ministrici Prof. Dr. Sc. B. Divjak, sukladno kao i 2016. god. ministru P. Šustaru.** Isprika, ali zaista treba dati odgovor, koliko stvarno časopis Metalurgija stoji hrvatske porezne obveznike, a usput koji su rezultati.

U posljednje tri godine (2015. – 2017. god.) u časopisu Metalurgija su objavljeni (bez priloga) 531 članka, prosječno godišnje 177, od kojih su 95 % inozemnih autora. Za te tri godine MZO je doznačio ukupno 450 000 kn ili prosječno 150 000 kn po godini. To znači, hrvatski porezni obveznici, uračunajući i sve troškove časopisa (recenzije, tisak, poštarina, telefon, najam itd.) po članku su platili 850,00 kn.

Rezultati ? U časopisu Metalurgija objavljuju autori sa stotina fakulteta raznih svjetskih sveučilišta iz preko 30 – ak država od Meksika do Australije.

Budući da svaki članak ima 3 i više su – autora, znači da ima preko 2 000 znanstvenika u svijetu koji su na temelju Metalurgije samo u posljednje tri godine unaprijeđeni i izabrani u zvanje. Zsigurno, mnoga Povjerenstva za izbor u zvanja tih Sveučilišta su se pitala, tko je časopis Metalurgija i gdje se nalazi Hrvatska.

Izuzetno važno, na temelju članaka u Metalurgiji i u Hrvatskoj, na stotine naših istraživača su izabrani u viša znanstveno - nastavna zvanja.

Kao glavni i odgovorni urednik primio sam iz inozemstva niz priznanja, odlikovanja te mi dodijeljene titule od akademika do počasnih zvanja. Npr.: moju titulu dr.h.c. su dobili neki predsjednici Hrvatske države.

I u Hrvatskoj sam dobio više odličja, a za istaći je odličje Predsjednika Republike Hrvatske Dr. Franje Tuđmana "Redom Danice Hrvatske s likom Rudere Boškovića".

Dokaz naše profesionalnosti i postignuća na svjetskoj sceni, kao što očevidno to izuzetno cijene intelektualci iz tuđine, je i podatak da je već priređen za tisak u listopadu prvi broj za 2019. god., ako se osiguraju financijska sredstva.

Objaviti će se uz 4 priloga (jedan će biti i ovaj dopis MZO-u) i 43 članaka autora iz 11 država: Italije, Poljske, Slovačke, Slovenije, Hrvatske, Rusije, Kazakhstana, Indonezije, Indije, Meksika, Kine.

Koliko je takovih časopisa u Hrvatskoj od 189, koji su dobili potporu, a Metalurgija nije?

Posebice na HRČKU, za sve časopise su navedeni podaci, tako i vrijeme izlaženja svakoga broja. Budući časopis Metalurgija godinama se tiska nekoliko mjeseci prije termina važenja, na Listi HRČKA o redovitosti izlaženja, Metalurgija je uvijek na prvome mjestu – Privitak IV

Na temelju Odluke MZO-a "Znanstveni časopisi i časopisi za popularizaciju znanosti odobreni 2018. god.", profesionalci za mrežne stranice dali su podatke o rezultatima rada Povjerenstva za znanstveno – izdavačku djelatnost, od kojih se samo neki navode:

1. Potporu dobili i časopisi koji uopće ne izlaze. Npr. sa mrežne stranice časopisa Priroda, zadnji broj 1 – 2 tiskan čak u 2016. god., a financijsku potporu dobili u 2017. god. 142.807 kn, a u 2018. god. (?) 91.264 kn – Privitak V.
2. Časopis Agronomskog fakulteta, Zagreb, Journal of Central European Agriculture (JCEA), objavljeno čak 64 članaka, a

potpora bila 18.043 kn tj. po članku 281,75 kn. u bazi SCOPUS-a Q4. U dvije baze je indeksiran: SCOPUS I Thomson Reutersu (TR).

3. Časopis Fakulteta ekonomije i turizma, Pula "Review of innovation and competitiveness", objavljeno 24 članka, potpora 9.134 kn tj. po članku 380,50 kn, nije u SCOPUSU i TR-u.
4. Časopis Fakulteta strojarstva i brodogradnje, Zagreb, "Transaction of Famena" objavljena 33 članka, potpora 82.206 kn tj. po članku 2.491,40 kn (član Povjerenstva J. Stepanić sa tog Fakulteta) u TR-u Q4, a u SCOPUSU Q3
5. Časopis Pravnog fakulteta, Zagreb, "Ljetopis socijalnog rada", objavljeno 18 članaka, potpora 94.000 kn tj. po članku 5.222,20 kn. (Predsjednik Povjerenstva S. Zrinščak sa tog fakulteta) u SCOPUSU Q4, TR.
6. Časopis Pravnog fakulteta, Zagreb, "Revija za socijalnu politiku", objavljeno 15 članaka, potpora 100.000 kn tj. po članku 6.666,60 kn, (Predsjednik Povjerenstva S. Zrinščak sa tog fakulteta), u SCOPUSU Q3, TR.
7. Časopis Sveučilišta u Zadru, "Geoadria", objavljeno samo 6 znanstvenih članaka, potpora 54.321 kn tj. po članku 9.053 kn (član Povjerenstva J. Stojanovski sa tog fakulteta), u SCOPUSU Q4, nije u TR.

Uočljivo, razlika u potpori za dva časopisa jednake indeksiranosti Q4 je čak do 30 puta. Tako časopis Journal of Central European Agriculture, koji je indeksiran u dvije baze podataka SCOPUSU Q4 I TR, objavio 64 članaka a dobio po članku 281,65 kn. Istodobno Geoadria, samo u jednoj bazi SCOPUSU) isto Q4, objavljeno samo 6 članaka, potpora visokih 9.053 kn po članku

Napomena: ocjena Q1 – najviša, Q4 najniža po dvije najjače svjetske baze TR i SCOPUS-u, koje neovisne vrijede u cijelom svijetu.

Od 2. – 7. dat je pregled novčane potpore za nekoliko časopisa sa najnižom kakvoćom u SCOPUS-u i TR-u Q4, Q3, koja se u više Sveučilišta ne priznaju pri izboru u zvanje.

San svakog glumca je dobiti Oscara, a san svakog Urednika biti uključen u najprestižniju bazu podataka u svijetu tj. u Current Contents (CC) koji jamči dodatno Q1,Q2 itd. U Hrvatskoj u 2017. god. bilo je 14 ovih časopisa.

Kakova je bila njihova novčana potpora ?

- a) Časopis Hrvatskog kemijskog društva, Zagreb, Croatia Chemia Acta (CCA), jedan od najstarijih i prestižnih Hrvatskih časopisa (od 1927. god.) objavljeno 69 članaka, potpora 170.906 kn tj. po članku 2.476 kn
- b) Časopis Medicinske naklade, Zagreb, Croatia Medical Journal bio prvi po prestižnosti u Hrvatskoj, objavljeno 35 članaka potpora 79.839 kn tj. po članku 2.281 kn
- c) Časopis Hrvatskog filološkog društva, Književna smotra, objavljeno 40 članaka, potpora 100 000 kn tj. po članku 2.500 kn
- č) Časopis Društva kemijskih inženjera i tehnologa, Zagreb, Chemical and Biochemical Engineering Quartely, objavljeno 53 članka, potpora 164.412 kn, po članku 3.102 kn (potpora približno i za ostalih 10 časopisa).

Podatak da je npr. za časopise pod 5.,6.,7., bila novčana potpora od 5.200 do 9.000 kn po članku uz najnižu moguću indeksaciju Q3, Q4, a za briljantne Hrvatske časopise u CC-u pod a) do č), i njihove izuzetne indeksiranosti na svjetskoj sceni **dva do tri puta manja**, sve govori o ovom Povjerenstvu.

Predsjednik povjerenstva i neki članovi su teško zloupotrijebili svoje položaje i najviše isplate dali časopisima, gdje su zaposleni.

Jednako, Povjerenstvo i predsjednik su teško oštetili Hrvatske porezne obveznike, što je slučaj za USKOK, kome će se prosljediti predmet. Naime, ako su svjetski elitni časopisi dobili potporu 2.500 – 3.000, časopisi daleko manje indeksiranosti, su trebali dobiti 2-3 puta manju potporu, a ne obrnuto.

Na temelju ovih čimbenika, Povjerenstvu treba dati odmah Razrješnicu, poništiti rezultate Javnog poziva, a natječajni materijal dati 2 – 3-ici profesionalaca koji bi tijekom nekoliko dana ustrojili poštnu raspodjelu. Tu treba navesti i službenice MZO-a, I. Pavlaković, A. Babić, i njihovu profesionalnost, koje nisu bile u

stanju tijekom mjesec dana sročiti dopis za koji je potrebno samo pola sata, kao odgovor na dva dopisa, zašto Metalurgija nije u 2018. god. dobila potporu.

U djelatnosti Povjerenstva za znanstveno-izdavačku djelatnost su godinama problemi, rasprave, neujednačenost kriterija, smjene svakih 2 – 3 godine članova i predsjednika. Svaka smjena od zla na gore i čelnništvo MZO-a treba tome konačno reći stop.

Jednostavno, novčana potpora časopisima i skupovima su nepoznanica, posebno u državama EU. Treba provesti reformu i u ovim segmentima MZO-a:

- Ukinuti novčane potpore za časopise i skupove sa prelaznim rokom 2 godine.

Sveučilišta, (npr.: Sveučilište u Zadru u zadnje dvije godine dodalo za financiranje sa 3 na čak 7 časopisa), Fakulteti, te Društva, na temelju svojih prihoda i sposobnosti čelnika časopisa, će ostati na tržištu ili ne, kao i svi časopisi u EU i šire.

Umjesto više časopisa sa iste institucije, može biti jedan, multidisciplinarni, kao Tehnički vjesnik – Slavonski Brod. Dvije godine su dostatne, da urednici se prilagode i shvate da muzare – Hrvatskih poreznih obveznika više nema.

Najelitniji Fakultet, ne samo u Hrvatskoj nego i šire, Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER), nije uopće zatražio potporu za časopise, a nema problema pri izboru najkvalitetnijeg znanstveno nastavnog kadra.

Iznimka bi bili (ali izravni dogovori u MZO-u), ako ostane samo jedan časopis u pojedinom znanstvenom polju, treba ga sačuvati od zatvaranja.

Da je ovo već provedeno za časopise i skupove, samo u 2018. god. ostalo bi 15 000 000,00 kn neophodnih za provedbu Kurikularne reforme, što je daleko važnije od financiranja časopisa sa 6 članaka godišnje 9.053 kn po članku.

Neovisno, ponosni smo i počašćeni, što članci objavljeni u Metalurgiji imaju na tisuće i tisuće odjeka iz inozemstva i tuzemstva. Ne odnosi se to samo na izbore diljem svijeta u znanstveno-nastavna zvanja, nego i na važan podatak za autore, Sveučilišta tj. na iznimno veliki broj citacija objavljenih članaka.

Ova, hvale vrijedna postignuća na svjetskoj razini, su sva pod okriljem naše zaštitnice u ratu i miru, Svete Barbare mučenice, nazočne kod svih kršćana.

Isprika, nije tema ovog dopisa, ali uz zahvalnost, izgrađena je Kapelica u njezinu čast (natpisi na hrvatskom, glagoljici, engleskom). Otvorena je, sukladno kao časopis na sve autore, tako i Kapelica za sve kršćane svijeta – Privitak VI.

Zaključno, priopćava se ZAMOLBA ministrici MZO-a, Prof. Dr. Sc. Blaženki Divjak ukinuti ponižavajući za otvorenost znanosti u Hrvatskoj “Lex Metalurgija“, sukladno kao i ministar P. Šustar 2016. god., te vratiti prava časopisu i za 2018. god. koje je imao tijekom 57 godina tiska.

Posebice, na temelju teške zloupotrebe razriješiti Povjerenstvo za znanstveno-izdavačku djelatnost i poništiti rezultate financijske potpore. Dodatno, provesti sukladno mnogih država, posebice EU, ukinuti financiranje časopisa i skupova.

Uz pozdrave i poštovanje

Predsjednik HMD-a

Akad. Ilija Mamuzić, Prof., Prof. h. c., Dr. Sc, Dr. h. c.

Privitak: k.g.I, II, III, IV, V, VI

Preslik:

- Predsjednica Republike Hrvatske, Dr.h.c. K.Grabar Kitarović
- Predsjednik Vlade Republike Hrvatske, Mr. Sc.A.Plenković
- Rektori 9 javnih Hrvatskih sveučilišta: Dubrovnik, Osijek, Pula, Rijeka, Sjever, Split, Zadar, Zagreb, Mostar
- Prorektor, Predsjednik koordinacije urednika časopisa Prof. Dr. Sc. A. Čović
- Povjerenstvo za znanstveno – izdavačku djelatnost Prof. Dr. Sc. S. Zrnišćak
- Uprava za znanost i tehnologiju, I. Pavlaković, A. Babić
- Dekan Pravnog fakulteta – Zagreb, Prof. Dr. Sc. I. Gliha
- Dekan Agronomskog fakulteta Zagreb, Prof. Dr. Sc. Z. Grgić
- Pismohrana i WEB časopisa

PRIVITAK VI

